

بررسی رشته های علوم لجستیک در جهان

مهندس مسعود مصدق خواه

مهندس سید محمدرضا امام

اشاره

در شماره قبل این گزارش، کلیاتی در مورد دانشگاهها و دوره های مربوط به بخش نگهداری و تعمیرات در سطح جهان بیان شد و در این شماره، کارکرد آحاد مورد بررسی قرار می گیرد. و دانشگاهها و مراکز آموزشی که در این کارکرد به برگزاری آموزش مبادرت می ورزند معرفی می گردند.

۵- دوره های مربوط به موضوع آحاد

۵-۱- توضیح دوره ها

یکی از رشته های علمی لجستیک که جدیداً مطرح شده و در اکثر دانشگاههای خارج از کشور ارائه می شود "مدیریت زنجیره تأمین کالا" می باشد که مباحث مربوط به مدیریت مواد، از تأمین تا توزیع را مطرح می کند.

در خارج از کشور از بین ۲۲ دوره بدست آمده در این بخش، هفت مورد آنها تحت همین عنوان می باشد که یک مورد در مقطع دکتری و پنج مورد در مقطع کارشناسی ارشد و یک مورد دوره کوتاه مدت است. سایر دوره های کارشناسی ارشد موجود در این قسمت تحت عناوینی همچون مدیریت لجستیک و بهره برداری مواد، مدیریت تأمین و لجستیک، مدیریت خرید و لجستیک، مدیریت توزیع مدیریت مواد، در دانشگاههای مختلف ارائه شده اند. همچنین در مورد موضوع بسته بندی در مقاطع دکتری و کارشناسی ارشد در دانشگاه ایالتی میشیگان دوره هایی اجرا می گردد. ضمناً در یکی از دانشگاههای انگلیس پنج دوره کوتاه مدت در زمینه انبارداری و مباحث مربوط به آن ارائه شده است. در مجموع از ۲۲ دوره یاد شده دو مورد دکتری، ۱۳ مورد کارشناسی ارشد یک مورد دیپلم (بین کارشناسی و کارشناسی ارشد) و ۶ مورد دوره کوتاه مدت بوده است. شرایط ورود به این دوره ها عمدتاً مشابه دوره های گروه لجستیک می باشد.

دروس ارائه شده در این دوره ها عمدتاً در موضوعات خرید، قراردادهای، توزیع، حمل و نقل، حسابداری، انبارداری، آمار، بازاریابی، اقتصاد، مدیریت و ... می باشد. همچنین در داخل کشور هم چهار دوره مرتبط با این موضوع وجود دارد که یک مورد کارشناسی ارشد، دو مورد کارشناسی و یک مورد کاردانی می باشد.

در ادامه مطالب این فصل، ابتدا فهرست دوره های مربوط به ترتیب مقطع بیان می شود و سپس جمع بندی و مقایسه ای بین دوره های داخل و خارج صورت می گیرد.

ردیف	مقطع	عنوان دوره	دانشگاه	کشور
۱	دکتری	مدیریت زنجیره تأمین کالا	دانشگاه ایالتی آریزونا (Arizona State University)	آمریکا
۲	دکتری	بسته بندی	دانشگاه ایالتی میشیگان (Michigan State University)	آمریکا
۳	کارشناسی ارشد	مدیریت زنجیره تأمین کالا	دانشگاه ایالتی آریزونا Arizona State University	آمریکا
۴	کارشناسی ارشد	لجستیک و مدیریت زنجیره تأمین کالا	دانشگاه مریلند University of Maryland	آمریکا
۵	کارشناسی ارشد	مدیریت زنجیره تأمین کالا	دانشگاه بریتیش کلمبیا University of British Columbia	کانادا

جدول شماره (۷) - دوره های مربوط به موضوع آحاد به تفکیک مقطع تحصیلی

۶	کارشناسی ارشد اجرایی	لجستیک و مدیریت زنجیره تأمین کالا	دانشگاه کرن فیلد Cranfield University	انگلستان
---	-------------------------	--------------------------------------	--	----------

انگلستان	دانشگاه کرن فیلد <i>Cranfield University</i>	لجستیک و مدیریت زنجیره تأمین کالا	کارشناسی ارشد	۷
آمریکا	دانشگاه جرج واشنگتن <i>Washington University George</i>	مدیریت لجستیک، عملیات و مدیریت مواد	کارشناسی ارشد	۸
آمریکا	دانشگاه گلدن گیت <i>University Colden Gate</i>	مدیریت تأمین و لجستیک	کارشناسی ارشد	۹
انگلستان	دانشگاه سالفورد <i>University of Salford The</i>	مدیریت خرید و لجستیک	کارشناسی ارشد	۱۰
آمریکا	دانشگاه ویسکانسین - مدیسون	مدیریت توزیع از رشته <i>MBA</i>	کارشناسی ارشد	۱۱
آمریکا	دانشگاه ایالتی میشیگان <i>State University Michigan</i>	بسته بندی	کارشناسی ارشد	۱۲
آمریکا	انستیتو تکنولوژی نیروی هوایی <i>Institute of Technology Air Force</i>	مدیریت مواد	کارشناسی ارشد	۱۳
آمریکا	انستیتو تکنولوژی نیروی هوایی <i>Institute of Technology Air Force</i>	مدیریت امور قراردادها	کارشناسی ارشد	۱۴
آمریکا	انستیتو تکنولوژی نیروی هوایی <i>Institute of Technology Air Force</i>	مدیریت تأمین لجستیک	کارشناسی ارشد	۱۵
ایران	دانشگاه امام حسین (ع)	آماد	کارشناسی ارشد	۱۶
استرالیا	<i>University RMIT</i> دانشگاه <i>RMIT</i>	مدیریت خرید و مواد	دیپلم (بعد از کاردانی)	۱۷
آمریکا	دانشگاه امام حسین (ع) (دانشکده علوم انسانی)	آماد	کارشناسی	۱۸
آمریکا	دانشگاه امام حسین (ع) (دانشکده علوم انسانی)	مهندسی نگهداری کالا	کارشناسی	۱۹
آمریکا	دانشگاه امام حسین (ع) (دانشکده علوم انسانی)	نگهداری مهمات	کاردانی	۲۰
آمریکا	انستیتو تکنولوژی ماساچوست <i>Institute of Massachusetts Technology</i>	لجستیک و مدیریت زنجیره تأمین کالا	دوره کوتاه مدت	۲۱
انگلستان	دانشگاه کرن فیلد <i>University Cranfield</i>	استقرار و چیدن انبار و روشهای آن	دوره کوتاه مدت	۲۲
انگلستان	دانشگاه کرن فیلد <i>University Cranfield</i>	مدیریت انبار	دوره کوتاه مدت	۲۳
انگلستان	دانشگاه کرن فیلد <i>University Cranfield</i>	طرحریزی و کنترل توزیع فیزیکی	دوره کوتاه مدت	۲۴
انگلستان	دانشگاه کرن فیلد <i>University Cranfield</i>	طرحریزی و استراتژی انبار	دوره کوتاه مدت	۲۵
انگلستان	دانشگاه کرن فیلد <i>University Cranfield</i>	مقدمه‌ای بر توزیع فیزیکی	دوره کوتاه مدت	۲۶

جدول دوره‌های مربوط به موضوع آماد به تفکیک مقطع تحصیلی (ادامه)

۵-۲- جمع‌بندی و مقایسه

۵-۲-۱- محتوای دوره‌های خارج از کشور

در مجموع دوره‌های مربوط به این بخش، که در مقاطع دکتری، کارشناسی ارشد، دیپلم (بعد از کارشناسی) و دوره‌های کوتاه مدت بوده‌اند، مباحث زیر مشاهده شده است:

در زمینه لجستیک

در زمینه استراتژی

- سیستم‌های لجستیک
- استراتژی تولید، خرید و لجستیک
- لجستیک بین‌المللی
- برنامه‌ریزی استراتژیک
- لجستیک جامع
- سیستم‌های مدیریت هزینه و اطلاعات استراتژیک
- مدیریت لجستیک
- مدلسازی استراتژی لجستیک جامع
- لجستیک بازرگانی
- لجستیک زرهی
- تدارکات

در زمینه تأمین و مدیریت مواد

در زمینه حمل و نقل

- مدیریت خرید و تأمین کالا
- مدیریت ترافیک
- مدیریت مواد
- برنامه‌ریزی حمل و نقل جاده‌ای
- پویایی خرید
- انتخاب وسیله حمل و نقل
- ارتباط خریدار و فروشنده
- تأمین و عقد قرارداد
- مدیریت قراردادهای دولتی
- تأمین و مدیریت سفارشات فنی
- فرآیند نیازهای عملیاتی

در زمینه انبارداری

در زمینه اطلاعات

- طراحی انبار
- عوامل انسانی در سیستم‌های اطلاعاتی
- پیش بینی و برنامه‌ریزی موجودی کالا
- مبانی مدیریت داده‌ها
- مدیریت داده‌های دفاعی
- مدیریت داده‌های مهندسی
- تکنولوژی اطلاعات برای لجستیک

- سیستم‌های توزیع اطلاعات
- کانالهای الکترونیکی اطلاعات
- سیستم‌های اطلاعاتی محرمانه
- در زمینه مدیریت و کیفیت**
- در زمینه مباحث تحلیلی و مقداری**
- مدیریت منابع انسانی
- مدل سازی سیستم‌های ز. ت. ک
- حسابداری مدیریت
- آمار
- امور مالی
- بهینه‌سازی و تحقیق در عملیات
- اقتصاد مدیریتی
- شبیه سازی
- سیستم کیفیت (TQM) و بهره‌وری در، ز. ت. ک
- مدل‌های تصمیم‌گیری
- سیستم‌های برنامه‌ریزی و کنترل
- پیچیدگی و ثوریه‌های نظمی
- مدیریت پروژه
- عدم اطمینان در سیستم‌های، ز. ت. ک
- مدیریت و کنترل سیستم‌های، ز. ت. ک
- در زمینه تکنولوژی**
- در زمینه تجارت و بازاریابی**
- مخابرات و تکنولوژی
- مدیریت قراردادهای بازرگانی - صنعتی
- علوم و تکنولوژی بین‌المللی
- بازاریابی
- مدیریت تکنولوژی در سیستم‌های ز. ت. ک
- تجارت الکترونیکی
- مدیریت ابداع در تکنولوژی
- ارتباطات اقتصادی و سیاسی
- تکنولوژی‌های پایدار
- اخلاق و مسئولیت اجتماعی

در دوره‌های خارج از کشور به مباحث اطلاعات، تکنولوژی، امور قراردادهای، مسائل تجاری و روشهای تحلیلی و مقداری، در بعضی از دانشگاهها توجه بیشتری شده است.

در مورد نگهداری و انبارداری کالا، دوره‌های داخل بسیار تخصصی تر وارد مباحث مربوط شده‌اند، در صورتی که در دوره‌های خارجی، این مطالب به طور عمومی مطرح گردیده است.

در زمینه توزیع

- تجارت و سیاستهای مردمی

- توزیع دست سوم
- قانون تجارت
- مدیریت منابع توزیع
- مذاکرات تجاری
- کانالهای توزیع
- محیط پیرامون اقتصاد جهانی
- توزیع فیزیکی
- الگو سازی

در زمینه تولید

- مدیریت بین‌المللی، ز. ت. ک
- سیستم‌های تولید و کنترل تولید
- مهارت در ارتباطات مدیریتی
- استراتژی‌های ساخت و تولید
- قیمت گذاری و تبادل نظر
- برنامه‌ریزی تولید

در زمینه طراحی سیستم

- طراحی سیستم‌های، ز. ت. ک
- طراحی سیستم‌های اطلاعاتی مدیریت

ضمناً در مورد بسته‌بندی، دوره‌های دکتری و کارشناسی ارشد وجود دارد که برای آگاهی از مباحث مطرح در آنها می‌توان به کاتالوگ آنها مراجعه نمود. همچنین بخشی تحت عنوان مدیریت امور قراردادهای در انستیتو تکنولوژی نیروهای هوایی آمریکا وجود دارد که در آن کلیه مباحث مربوط به قراردادها مطرح می‌گردد.

۵-۲-۲- مقایسه دوره‌های خارج و داخل

در داخل کشور، در زمینه آماد، دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد در دانشگاه امام حسین (ع) اجرا می‌شود. همچنین در زمینه نگهداری کالا، دوره‌های کارشناسی نگهداری کالا و کاردانی نگهداری مهمات وجود دارد. در مجموع، در این دوره‌ها نیز بیشتر مباحث حتی مشابه با دوره‌های خارج از کشور مطرح می‌شود، ولی در بعضی موارد، میزان دقت و عمیق شدن در مباحث تفاوت دارد. مثلاً در دوره‌های خارج از کشور به مباحث اطلاعات، تکنولوژی، امور قراردادهای، مسائل تجاری و روشهای تحلیلی و مقداری، در بعضی از دانشگاهها توجه بیشتری شده است. ولی در عین حال، در دوره‌های داخل، در بعضی از مباحث، کاربردهای نظامی آنها مورد توجه بیشتری قرار گرفته است. در ضمن در مورد نگهداری و انبارداری کالا، دوره‌های داخل بسیار تخصصی‌تر وارد مباحث مربوط شده‌اند، در صورتی که در دوره‌های خارجی، این مطالب به طور عمومی مطرح گردیده است. از سوی دیگر، در زمینه بسته‌بندی که موضوع مهمی نیز می‌باشد، با توجه به وجود دوره‌های دکتری و کارشناسی ارشد در خارج از کشور اهمیت زیادی قائل شده‌اند که توجه به این مباحث در داخل کشور نیز ضروری است.

پی نوشت

1- Supply Chain Management

۲- زنجیره تأمین کالا

فهرست منابع

- ۱- استفاده از کاتالوگ دانشگاههای زیر
- ۱-۱- دانشگاه آرکانزاس

- ۱-۲- آکادمی دریایی مین
- ۱-۳- دانشگاه ایالتی اوهایو
- ۱-۴- دانشگاه بین‌المللی A&M تگزاس
- ۱-۵- دانشگاه گلدن گیت
- ۱-۶- دانشگاه مریلند
- ۱-۷- دانشگاه نیوهون
- ۱-۸- دانشگاه اکستر
- ۱-۹- دانشگاه سالفورد
- ۱-۱۰- دانشگاه ارام، آی.تی
- ۱-۱۱- دانشگاه فنی سوئین برن
- ۱-۱۲- دانشگاه ولون گونگ
- ۱-۱۳- دانشگاه بریتیش کلمبیا
- ۱-۱۴- دانشگاه اراسموس
- ۱-۱۵- دانشگاه بین‌المللی مدیریت
- ۱-۱۶- دانشگاه فنی ناینانگ
- ۲- استخراج شده از شبکه اینترنت
- ۱-۱- انستیتو تکنولوژی ماساچوست
- ۲-۲- انستیتو تکنولوژی نیروی هوایی
- ۲-۳- دانشگاه ایالتی آریزونا
- ۲-۴- دانشگاه ایالتی پنسیلوانیا
- ۲-۵- دانشگاه ایالتی رایت
- ۲-۶- دانشگاه ایالتی میشیگان
- ۲-۷- دانشگاه تنسی درناکسویل
- ۲-۸- دانشگاه جرج واشنگتن
- ۲-۹- دانشگاه ویسکانسین
- ۲-۱۰- دانشگاه کرن فیلد
- ۲-۱۱- دانشگاه منچستر